

การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดของเงินค้ำอุตสาหกรรมไทย: กรณีศึกษา
ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น

อภิยุทธ์ อำนวยกาญจนสิน

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2554

600254046

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

249608

การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ของสินค้าอุตสาหกรรมไทย: กรณีศึกษา
ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิด ไทย-ญี่ปุ่น

อภิชุภักดิ์ อำนวยกาญจนสิน

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

CONSTANT MARKET SHARE ANALYSIS OF THAI INDUSTRIAL
PRODUCTS: A CASE STUDY OF THE JAPAN-THAILAND
ECONOMIC PARTNERSHIP AGREEMENT (JTEPA)

APIYUK AMNUAYKANJANASIN

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ECONOMICS

2011

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ของสินค้าอุตสาหกรรมไทย:

กรณีศึกษา ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น

ชื่อผู้เขียน นายอภิยุทธ์ อำนวยกาญจนสิน

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์

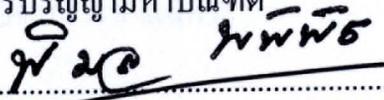
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สุกัญญา ตันธนวัฒน์ ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร. วัลย์ลดา วิวัฒน์พนชาติ

รองศาสตราจารย์วิรัช ชเนศวร

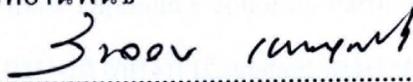
มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุพิพิช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ราชวน เบญจศิริ)

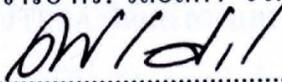
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุกัญญา ตันธนวัฒน์)

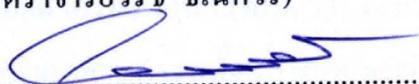
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วัลย์ลดา วิวัฒน์พนชาติ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิรัช ชเนศวร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ไกรสร คีอประโคน)

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ของสินค้าอุตสาหกรรมไทย:
กรณีศึกษา ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น

ชื่อผู้เขียน นายอภิยุทธ์ อำนวยกาญจนสิน

ชื่อปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2554

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์สุกัญญา ตันธนวัฒน์ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วัลย์ลดา วิวัฒน์พนชาติ
3. รองศาสตราจารย์วิรัช ธเนศวร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การขยายตัวของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไปยังประเทศญี่ปุ่นก่อนและหลังมีความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement--JTEPA) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share analysis--CMS) แยกศึกษาเป็น 2 กรณี คือ พิจารณามูลค่าการส่งออกของสินค้าแต่ละชนิด และพิจารณามูลค่ารวมของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม 10 อันดับแรกเรียงตามมูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2552

ผลการวิเคราะห์การขยายตัวหรือการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมแต่ละชนิด โดยใช้วิธี CMS พบว่า สินค้า 4 ใน 10 ชนิด มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นหลังมี JTEPA ได้แก่ ยางและของที่ทำด้วยยาง (พิกัด 40) อะลูมิเนียมและของทำด้วยอะลูมิเนียม (พิกัด 76) ของทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า (พิกัด 73) และเอสเซนเชียลออยล์และเรซินออยด์ เครื่องหอมฯ (พิกัด 33) ในกรณีที่สองการพิจารณามูลค่ารวมของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมทั้ง 10 ชนิด พบว่า หลังจากมี JTEPA ปัจจัยด้านความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยลดลงจากช่วงก่อนมี JTEPA โดยช่วง

ก่อนมี JTEPA ผลด้านความสามารถในการแข่งขัน ส่งผลในด้านบวก ทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้น 988,098,691.54 ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 63.34 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด แต่หลังจากมี JTEPA ผลด้านความสามารถในการแข่งขัน ส่งผลในด้านลบ ทำให้การส่งออกลดลง 63,838,371.53 ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.26 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด

อัตราภาษีศุลกากรที่ลดลงหรือหมดไป รวมถึงอุปสรรคทางการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นที่ถูกกำจัดหรือลดลง ไม่ได้สร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไทยไปญี่ปุ่นจนสามารถทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้นเท่าที่ควร ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ อาทิ เนื่องจากทั้งสองประเทศยังมีข้อตกลงการค้าเสรีกับหลายประเทศ โดยเฉพาะความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership--AJCEP) นอกจากนี้ภาคธุรกิจไทยยังมีการใช้ประโยชน์จาก JTEPA ได้ไม่เต็มที่ สัดส่วนการใช้ประโยชน์จาก JTEPA ต่อการส่งออกจากไทยไปญี่ปุ่นยังมีการใช้ไม่มากเท่าที่ควร รวมถึงอาจจะมีอุปสรรคจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาอันพอสมควรที่จะสร้างความสัมพันธ์ในระดับธุรกิจจนสามารถสร้างคำสั่งซื้อขายระหว่างกันได้ ดังนั้น ควรจะเพิ่มการให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการไทย มีความเข้าใจและใช้สิทธิประโยชน์มากขึ้น จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อรับทราบปัญหาหรืออุปสรรคในทางปฏิบัติของผู้ประกอบการไทย โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าทั้ง 6 ชนิดที่ความสามารถในการแข่งขันลดลงหลังมี JTEPA

out of ten products were more competitive after JTEPA came into force. These four industrial products were rubber and rubber products (HS40), aluminum and aluminum products (HS76), iron and steel products (HS73) and essential oils, resinoids and perfumery products, etc. (HS33).

In the second case concerning the total export value of the top ten industrial products, the researcher found that after the coming into force of JTEPA Thai competitiveness was reduced in comparison to the period prior to its coming into force. Thai competitiveness was observed to show positive results before JTEPA came into force as indicated by an increase of exports at 988,098,691.54 US dollars, or 63.34 percent of all changes. However, in contrast, negative results were observed after JTEPA came into force as shown by a decrease in export value to 63,838,371.53 US dollars, or 2.26 percent of all changes in export value.

Furthermore, tariff rates were reduced or eliminated since taken to be obstacles to Thai-Japanese trade. Nonetheless, this did not induce heightened Thai competitiveness in the export of industrial products to Japan. This may result from a number of factors.

Both countries have free trade agreements with many other countries, especially the ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership (AJCEP). Moreover, the Thai business sector has not fully made use of the benefits flowing from JTEPA. Those groups who should have benefitted from JTEPA by virtue of being able to export larger quantities of industrial products to Japan were not as large as they should have been. It takes quite a long time to

develop mutual business relationships that are conducive to developing trade partnerships.

Therefore, the researcher recommends that Thai entrepreneurs should be better trained so that that will have an enlarged understanding of what is required in such partnerships and, thus, able to make better use of the privileges that are available to them. Meetings should be organized whereby the opinions of stakeholders can be expressed and problems in and obstacles to the performance of Thai entrepreneurs can be addressed. Special attention should be paid to those involved with the six types of products which have shown decreased competitiveness since JTEPA came into force.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์สุกัญญา ตันชนวัฒน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วัลย์ลดา วิวัฒน์พนชาติ และรองศาสตราจารย์วิรัช ชเนศวร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ ให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ และความช่วยเหลือในหลายสิ่งหลายอย่างจนกระทั่งลุล่วงไปได้ ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รำจวน เบญจศิริ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ไกรสร คือประโคน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านชุตานภรณ์ ลัมพะสาระ ท่านสุทธินีย์ พุ่มกา ท่านสมชาย หาญหิรัญ และท่านอิทธิชัย ยศศรี ผู้บังคับบัญชาที่สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ที่ เป็นผู้ให้ “โอกาส” ที่ทำให้ผู้เขียนมีทุกวันนี้ ขอขอบคุณที่ ๆ นื่อง ๆ ที่สำนักงานเศรษฐกิจ- อุตสาหกรรมทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา โดยเฉพาะที่ปรารธนา บุญญฤทธิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ อบรมสั่งสอนทั้ง ในด้านวิชาการ และคุณธรรมที่บัณฑิตพึงปฏิบัติ เจ้าของงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผู้เขียนนำมา กล่าวอ้าง ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ เพื่อน ๆ หลักสูตร เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต รุ่นที่ 21 ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ทุกท่าน

ท้ายสุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวิชัย ผู้ล่วงลับ และคุณแม่รัตนา อำนวยกาญจนสิน บุพการีผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างกับผู้เขียน ขอขอบคุณสมาชิกครอบครัว อำนวยกาญจนสินทุกคน รวมถึงคุณเรวดี แก้วมณี ผู้ที่ยืนเคียงข้างกันตลอดมาและ ตลอดไป หากวิทยานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมบ้าง ผู้เขียนขอมอบคุณ งามความดีแก่ทุกท่านที่เอ่ยนามมา

อภิยุกต์ อำนวยกาญจนสิน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญตาราง.....	(12)
สารบัญภาพประกอบ.....	(15)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	9
ขอบเขตของการศึกษา.....	9
สมมติฐานของการศึกษา.....	10
วิธีการศึกษา.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
2 แนวคิดทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	17
แนวคิดทฤษฎี.....	17
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น.....	42
ความเป็นมา.....	42
สาระสำคัญของความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น.....	47
การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมระหว่างประเทศไทย-ญี่ปุ่น.....	65
4 วิธีการศึกษา และผลการศึกษา.....	73
วิธีการศึกษา.....	73

บทที่	หน้า
ผลการศึกษา.....	74
5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	89
สรุปผลการศึกษา.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	92
ภาคผนวก	94
บรรณานุกรม	109
ประวัติผู้เขียน.....	113

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
1	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านอุปสงค์และอุปทาน ณ ราคาประจำปี ปี พ.ศ. 2552.....	2
2	สินค้าส่งออก 10 อันดับแรกของไทยเรียงตามมูลค่าการส่งออก ตามระบบฮาร์โมนไนซ์ (Harmonized Commodity Description and Coding System--HS) ระดับ 2 หลัก ปี พ.ศ. 2552.....	4
3	ตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม 10 อันดับแรกของไทยปี พ.ศ. 2552.....	5
4	สินค้าอุตสาหกรรม 10 อันดับแรกของไทยที่ส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น เรียงตามมูลค่าการส่งออก ตามระบบฮาร์โมนไนซ์ (HS) ระดับ 2 หลัก ปี พ.ศ. 2552.....	6
5	มูลค่าและอัตราการขยายตัวของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไทย ไปยังประเทศญี่ปุ่นปี พ.ศ. 2549-2552	65
6	สินค้าอุตสาหกรรม 10 อันดับแรกของไทยที่ส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น ปี พ.ศ. 2549-2552.....	67
7	มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นปี พ.ศ. 2549- 2552 จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญ 17 อุตสาหกรรม.....	68
8	อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไทย ไปยังประเทศญี่ปุ่นปี พ.ศ. 2549-2552 จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ที่สำคัญ 17 อุตสาหกรรม	69
9	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดเครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์- ไฟฟ้าฯ (85) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	75
10	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักรกลฯ (84) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA	76

ตาราง

หน้า

11	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดยางและของที่ทำด้วยยาง (40) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	77
12	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดอุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ฯ (90) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	78
13	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดพลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก (39) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	80
14	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดยานบกนอกรถที่เดินบนรางรถไฟหรือรางรรางฯ (87) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	81
15	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดอะลูมิเนียมและของทำด้วยอะลูมิเนียม (76) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	82
16	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดของทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า (73) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	83
17	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดเฟอร์นิเจอร์ เคียง พูก ฐาน-รองพูก เบาะฯ (94) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	84
18	ผลการวิเคราะห์การส่งออกสินค้าหมวดเอสเซนเชียลออยล์และเรซินอยด์ เครื่องหอมฯ (33) ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	85
19	สรุปผลการวิเคราะห์ CMS ของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไปยังประเทศญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	87
20	ผลการวิเคราะห์มูลค่ารวมของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม 10 อันดับแรกที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดในปี พ.ศ. 2552 ที่ประเทศไทยส่งไปยังญี่ปุ่นก่อนและหลังมี JTEPA.....	88

ตาราง	หน้า
21 มูลค่าการนำเข้าของญี่ปุ่นจำแนกตามสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญของไทย พ.ศ. 2549-2552	95
22 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญของไทยไปยังญี่ปุ่น พ.ศ. 2549-2552	96
23 ผลการคำนวณสินค้าหมวดเครื่องจักร ไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า (พิกัด 85)	97
24 ผลการคำนวณสินค้าเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ บอยเลอร์ เครื่องจักรกลฯ (พิกัด 84)	98
25 ผลการคำนวณสินค้ายางและของที่ทำได้ด้วยยาง (พิกัด 40)	99
26 ผลการคำนวณสินค้าอุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ฯ (พิกัด 90)	100
27 ผลการคำนวณสินค้าพลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก (พิกัด 39)	101
28 ผลการคำนวณสินค้ายานบกนอกจากรถที่เดินบนรางรถไฟหรือ รางรรางฯ (พิกัด 87)	102
29 ผลการคำนวณสินค้าอะลูมิเนียมและของทำด้วยอะลูมิเนียม (พิกัด 76)	103
30 ผลการคำนวณสินค้าของทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า (พิกัด 73)	104
31 ผลการคำนวณสินค้าเฟอร์นิเจอร์ เคียง พุก ฐานรองพุก เบาะฯ (พิกัด 94)	105
32 ผลการคำนวณสินค้าเอสเซนเชียลออยล์และเรซินอยด์ เครื่องหอมฯ (พิกัด 33)	106
33 ผลการคำนวณมูลค่ารวมของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมทั้ง 10 ชนิด ก่อนมี JTEPA	107
34 ผลการคำนวณมูลค่ารวมของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมทั้ง 10 ชนิด หลังมี JTEPA.....	108

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1	
สัดส่วน (%) โครงสร้างสินค้าส่งออกของประเทศไทยในรูปเงินดอลลาร์- สหรัฐฯ ปี พ.ศ. 2552.....	3